

Ar Ministru kabineta 2020. gada 12. marta rīkojumu Nr. 103 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" (turpmāk – Ārkārtas rīkojums) visā valsts teritorijā tika izsludināta ārkārtējā situācija no lēmuma pieņemšanas brīža (kā vispārīgais administratīvais akts Ārkārtas rīkojums stājas spēkā nākamajā dienā pēc notikuma, kurš nosaka tā sākumu, tātad 2020. gada 13. martā) līdz 2020. gada 14. aprīlim ar mērķi ierobežot Covid-19 izplatību ārkārtējās situācijas spēkā esamības laikā.

Ārkārtējās situācijas laikā Ministru kabinetam ir tiesības ierobežot valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju, fizisko un juridisko personu tiesības un brīvības, kā arī uzlikt tām papildu pienākumus. Noteiktie pasākumi ir saistoši visām fiziskajām un juridiskajām personām visā Latvijas Republikas teritorijā.

Atbilstoši Ārkārtas rīkojuma 4.34. punktam, ja Latvijas Republikā izsniegtam personu apliecinošam dokumentam ir beidzies derīguma termiņš - šis personu apliecinošais dokuments joprojām ir izmantojams personas identificēšanai ārkārtējās situācijas laikā (no 2020. gada 13. marta līdz ārkārtējās situācijas atcelšanai vai termiņa beigām). Ievērojot minēto, ārkārtējās situācijas laikā Personu apliecinošo dokumentu likuma 16.panta pirmās daļas 7. punktā noteiktais - ka personu apliecinošs dokuments, kuram ir beidzies derīguma termiņš ir lietošanai nederīgs, nav attiecināms uz gadījumiem, kuros personu apliecinošs dokuments tiek izmantots personas identificēšanai.

Saskaņā ar Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma (turpmāk – NILLTPFNL) 11.¹panta pirmās daļas 1. punktu klienta izpētes pasākumi ir uz risku novērtējumu balstīts darbību kopums, kura ietvaros likuma subjekts identificē klientu un pārbauda iegūtos identifikācijas datus. Savukārt, saskaņā ar NILLTPFNL 12. panta pirmās daļas 1. punktu fizisko personu identificē, pārbaudot tās identitāti pēc klienta personu apliecinoša dokumenta, kurā sniegta šāda informācija par rezidentu — vārds, uzvārds, personas kods. Savukārt, juridisko personu, saskaņā ar NILLTPFNL 13. panta pirmās daļas 3. punktu, identificē, tai skaitā veicot tās parstāvēttiesīgo personu, kā fizisko personu, identitātes pārbaudi.

Ievērojot iepriekš minēto, ārkārtējās situācijas spēkā esamības laikā visi Latvijas Republikā izsniegtie personu apliecinošie dokumenti, kuru derīguma termiņš ir beidzies ir izmantojami, derīgi un pietiekami personu identificēšanai, tai skaitā kontekstā ar NILLTPFNL noteiktajām prasībām attiecībā uz fizisko personu un juridisko personu parstāvēttiesīgo personu identitātes pārbaudi.

Gadījumā, ja likuma subjekts pie personas identifikācijas, konstatē, ka personai ilgstoši nav atjaunots personas apliecinoša dokumenta termiņš, tad likuma subjekts minēto apstākli vērtē kontekstā ar darījumu attiecību uzsākšanas mērķi, izvērtējot vai nepastāv aizdomīga darījuma pazīmes.

Līdz ar ārkārtējās situācijas atcelšanu vai termiņa beigām, spēku zaudēs arī ar Ārkārtas rīkojumu noteiktais, proti, attiecīgie personu apliecinošie dokumenti, kuru termiņš būs beidzies ārkārtējās situācijas laikā, vairs nebūs izmantojami personas identificēšanai. Tā kā noteiktā kārtība ir saistīta ar ārkārtējo situāciju un tai ir pagaidu raksturs, likuma subjektam jāparedz kārtība, kādā pēc ārkārtas situācijas atcelšanas tiks savlaicīgi iegūta informācija par klienta atjaunoto personas apliecinošo dokumentu.

Jāņem vērā, ka no 2020. gada 23. marta PMLP līdz ārkārtējās situācijas beigām ir pilnībā pārtraukusi klientu apkalpošanu. Personu apliecinoši dokumenti tiek izsniegti tikai, ja to prasa neatliekama vajadzība.

Papildus jāņem vērā, ka līdzīgi Latvijas Republikai, arī citas valstis var būt pieņēmušas līdzvērtīgus noteikumus, kas ar likuma spēku pagarina izsniegto personu apliecinošo dokumentu derīguma termiņu. Minētajās situācijās likuma subjektam jāvērtē vai konkrētajam dokumenta veidam, kas tiek izmantots klienta identifikācijā un, kuram ir beidzies derīguma termiņš, ārvalsts ir noteikusi tādus noteikumus, kas saistoši nosaka šī dokumenta derīgumu personas identitātes pārbaudei, kā arī vai ārvalsts noteikumi klienta identifikācijas brīdī ir spēkā. Likuma subjektam tāpat jānodrošina, ka tiek monitorēts kurā brīdī attiecīgais dokuments vairs nebūs derīgs identitātes pārbaudei, jo ārvalsts noteikumi zaudēs spēku. Vienlaikus likuma subjekts, vērtējot jautājumu par trešajā valstī noteiktās izņēmuma kārtības piemērošanu, ņem vērā arī attiecīgās valsts risku, t.sk. vai valsts nav atzīstama par augsta riska jurisdikciju, un darījuma attiecību mērķi un izvērtē potenciālos noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, proliferācijas un terorisma finansēšanas riskus.